

Gudstjänst i samband med Riksmötets öppnanden 8 september 2020

Domprost Hans Ulfvebrand

All kunskap är provisorisk. Den utvecklas från tid till tid på grund av nya landvinningar, nya upptäckter, fördjupade analyser och sammanställning av nya data. Det har vi så påtagligt och utmanande fått erfara detta år med ett hittills okänt virus och dess konsekvenser. Det finns därför inget utrymme för kunskapsfundamentalister i den meningen att kunskapsläget kan låsas vid en viss tidpunkt och i ett givet läge. Det skapar ödmjukhet hos våra vetenskapsidkare. Det leder också till stor iver hos dem att komma vidare, utforska fler områden och omständigheter och ständigt försöka se bortom hörnet till det hittills okända och till lösningen av olika problem.

Samtidigt får inte kunskapens provisoriska art leda till slutsatsen att den är osäker, relativistisk och därmed opålitlig. Allmän kunskapsskepsis är inte en konstruktiv eller hållbar väg framåt. Kritiskt framtagna och prövade kunskapsresultat är det vi har att förhålla oss till. Det gäller alla samhällssektorer, även politiken och kyrkan.

Det medför också att praktiska och konkreta ställningstaganden utifrån dagens kunskapsläge bör ske med både frimodighet och ödmjukhet. Vi gör det bästa möjliga utifrån vad vi vet och inser att det kan komma att förändras. Också detta har blivit påtagligt under coronakrisen.

Vi är dock inte utlämnade åt en totalt neutral kunskapsväxt. Vi har ett redskap som vi både får och ska använda oss av för att omsätta kunskapen i sådant som gagnar människor och samhälle. Våra *värderingar*. Dessa värderingar är de glasögon genom vilka vi läser och tolkar tillgänglig kunskap. De skapar en beredskap att möta det nya med öppenhet och nyfikenhet utan att drabbas av ängslighetens handlingsförlamning. Värderingarna är inte okritiska men konstruktiva. Dit vill vi. Detta ska vi göra. Utifrån ett gemensamt kunskapsläge kan vi med våra värderingar hamna i olika positioner och dra olika slutsatser. Det är mångfaldens seger över enfalden. Bejakandet av denna mångfald är demokratins signum och omistliga värde. Ju äldre jag blir och efter 43 år som präst uppskattar jag mer och mer att få att leva i ett land med detta kännetecken. Och omvänt: jag blir alltmer allergisk mot alla anspråk på sanningsmonopol både i samhället och inom religionernas värld. Att drivas av djup övertygelse behöver inte och får inte leda

till att jag menar mig äga hela sanningen. Jag har sett något viktigt som jag är beredd att kämpa för samtidigt som jag inser att det finns andra perspektiv och ingångar som är värdefulla för helheten. Den insikten är viktig att prestigefritt bära med sig. Det är inte tecken på relativism eller dåligt självförtroende utan på verklighetsförankring.

När detta är sagt kan vi ändå fråga oss om det inte finns något grundläggande som är gemensamt för oss alla? När den frågan ställs i en kyrka under en gudstjänst av en präst må det vara mig tillåtet att ge det svar som har en flertusenårig tradition. Varje människas liv är en gåva. Ingen av oss har lyft ett finger för att bli till. Ingen av oss har gjort oss förtjänta av att leva. Livet är från början till slut en gåva. Ingen av oss kan därför förhäva sig och mena sig vara förmer än någon annan. Ofta uttrycks det med frasen att alla människor är lika mycket värda. Välment sagt och dock inte riktigt sant. Dagligen utsätts vi för värderingar av olika slag. Den ene är värd en högre lön än den andre. Det kallas individuell lönesättning. Den ena eleven är värd högre betyg än den andra. Det kallas en urvalsprocess. Det skapar känslan hos människor att vara värd mer eller mindre. Under detta år har det smärtsamt blivit synligt när det gäller äldre äldre..

Vi måste lyfta oss över vardagslivets krassa verklighet till människan i sig. Vi talar då om den lika *värdighet* som präglar alla människor. Värdighet – det ord som anges i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och som olyckligtvis översatts till svenska med ordet 'värde'. Tids- och sammanhangsbundna skillnader och hierarkier bleknar bort inför likheten att vara människa. Hävdandet av denna likhet är samhällets grundläggande livsåskådning, både sekulär och religiös. Ju mer våra politiska ambitioner bygger på den desto mänskligare och humanare kommer vårt samhälle att bli.

Vi behöver inte konstruera stora filosofiska system för att värna denna mänskliga värdighet. Det räcker gott med gyllene regeln "Allt vad ni vill att människorna ska göra för er, det ska ni också göra för dem". Vi känner orden från Jesu bergspredikan. De återfinns också i olika ordalydelser i de stora religiösa och kulturella traditionerna.

Detta speglade av ens eget handlande i andras skapar den grundläggande ömsesidighet som all fungerande mänsklig samlevnad präglas av, också vårt samhälle. Med den värderingen tillsammans som ledstjärna i praktiken skulle vårt vardagsliv hemma vid köksbordet, på arbetsplatsen, i kamratkretsen och i samhället överhuvudtaget, bli

tryggare, varmare och både mer bejakande, befriande och förlåtande. Det behöver man inte vara religiös för att tillstå. Kanske en vision för vårt land som utgår från värderingar om vad det är att vara människa och att leva tillsammans som människor!